МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая

УТВЕРЖДАЮ
Проректор
по образовательной деятельности КФУ
Проф. Таюрский Д.А.
____
"___"_______________20___ г.

Программа дисциплины

Современный татарский язык: Морфемика, словообразование, морфология Б1.В.ОД.10.5

Направление подготовки: 44.03.01 - Педагогическое образование
Профиль подготовки: Родной (татарский) язык и литература
Квалификация выпускника: бакалавр
Форма обучения: заочное
Язык обучения: русский
Автор(ы):
Нуриева Ф.Ш.
Рецензент(ы):
Харисова Ч.М.

СОГЛАСОВАНО:
Заведующий(ая) кафедрой: Галиуллина Г. Р.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 201__г
Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации им. Льва Толстого (Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 201__г

Регистрационный No

Казань
2018

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Программу дисциплины разработал(а)(и) профессор, д.н. (профессор) Нуриева Ф.Ш. кафедра татарского языкознания Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая , Fenuze.Nurieva@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

должен знать:
- различные подходы к разграничению частей речи и на этом основании формировать рабочую точку зрения для практического анализа, аргументируя свой выбор;
- основные проблемы морфологии и структурных особенностей татарского языка;
- о грамматических формах и категориях, грамматических парадигмах, современном состоянии грамматики татарского языка;
- методы научного анализа грамматических явлений и демонстрации исследовательских

1. должен знать:
- различные подходы к разграничению частей речи и на этом основании формировать рабочую точку зрения для практического анализа, аргументируя свой выбор;
- основные проблемы морфологии и структурных особенностей татарского языка;
- о грамматических формах и категориях, грамматических парадигмах, современном состоянии грамматики татарского языка;
- методы научного анализа грамматических явлений и демонстрации исследовательских приемов на конкретном текстовом материале.

2. должен уметь:

должен уметь:
- определять грамматические формы и значения, структурные оформления языкового строя языка;
-производить частичный и полный морфологический разбор всех частей речи;
-оперировать основными понятиями и терминами;
-излагать устно и письменно свои наблюдения и выводы, касающиеся функционирования морфологических единиц в речи;
- применять полученные теоретические знания в процессе коммуникации;
- применять полученные знания в области морфологии в научно-исследовательской и других видах деятельности.

3. должен владеть:

должен владеть:
- основными методами изучения структуры татарского языка;
- практическими навыками морфологического и морфемного анализа.
-основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области изучения и приемов на конкретном текстовом материале.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б1.В.ОД.10 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 44.03.01 Педагогическое образование и относится к обязательным дисциплинам. Осваивается на 3, 4 курсах, 6, 7 семестры.

Данная учебная дисциплина включена в раздел 'Б1.В.ОД.10 Дисциплины (модули)' основной профессиональной образовательной программы 44.03.01 'Педагогическое образование (Родной (татарский) язык и литература)' и относится к обязательным дисциплинам. Осваивается на 3, 4 курсах, в 6, 7 семестрах.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОПК-3 (профессиональные компетенции)	готовностью к психолого-педагогическому сопровождению учебно-воспитательного процесса
ОПК-5 (профессиональные компетенции)	владением основами профессиональной этики и речевой культуры
ПК-2 (профессиональные компетенции)	способностью использовать современные методы и технологии обучения и диагностики
ПК-3 (профессиональные компетенции)	способностью решать задачи воспитания и духовно-нравственного развития обучающихся в учебной и внеучебной деятельности

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- различные подходы к разграничению частей речи и на этом основании формировать рабочую точку зрения для практического анализа, аргументируя свой выбор;
- основные проблемы морфологии и структурных особенностей татарского языка;
- о грамматических формах и категориях, грамматических парадигмах, современном состоянии грамматики татарского языка;
- методы научного анализа грамматических явлений и демонстрации исследовательских приемов на конкретном текстовом материале.

2. должен уметь:

должен уметь:
- определять грамматические формы и значения, структурные оформления языкового строя языка;
-производить частичный и полный морфологический разбор всех частей речи;
-оперировать основными понятиями и терминами;
-излагать устно и письменно свои наблюдения и выводы, касающиеся функционирования морфологических единиц в речи;
- применять полученные теоретические знания в процессе коммуникации;
- применять полученные знания в области морфологии в научно-исследовательской и других видах деятельности.

3. должен владеть:

должен владеть:
- основными методами изучения структуры татарского языка;
- практическими навыками морфологического и морфемного анализа.
-основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области изучения и преподавания татарской морфологии;

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

4. должен демонстрировать способность и готовность:

к практическому применению полученных знаний при решении профессиональных задач

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет в 6 семестре; экзамен в 7 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Морфология как составная часть грамматики. Грамматическая категория.Продуктивные и непродуктивные способы словообразования в современном татарском. Морфемы татарского языка и их специфические особенности. литературном языке.	6		2	8	0	Письменное домашнее задание
2.	Тема 2. Грамматика. Система частей речи в татарском языке.Именные части речи. Грамматические категории имени существительного. Глагол.Общаяхарактеристика.Морфологические и лексико-грамматические категории глагола. Послелоги, союзы, модальные части речи.	7		2	12	0	Письменное домашнее задание
.	Тема . Итоговая форма контроля	6		0	0	0	Зачет

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
.	Тема . Итоговая форма контроля	7		0	0	0	Экзамен
	Итого			4	20	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Морфология как составная часть грамматики. Грамматическая категория.Продуктивные и непродуктивные способы словообразования в современном татарском. Морфемы татарского языка и их специфические особенности. литературном языке.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Телнең төзелешен өйрәнә торган фән тармагы буларак грамматика. Грамматиканың состав өлешләре: морфология һәм синтаксис. Аларның өйрәнү объекты, үзара бәйләнеше. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләре. Морфологиянең тел белеме тармаклары белән бәйләнеше. Татар теле морфологиясен өйрәнүнең кыскача тарихы. Татар телендә сүз ясалышын өйрәнү тарихы. Сүз ясалышында сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте. Татар телендә сүз ясауның продуктив һәм продуктив булмаган ысуллары. Төрле сүз төркемнәренең кушымчалау ысулы белән ясалу үзенчәлекләре. Конверсия ысулы белән яңа сүзләр ясалу. Татар телендә кушымчаларны төркемләү мәсьәләсе. Татар теленә хас булган морфонологик күренешләр. Татар телендә сүзләрнең редупликация юлы белән сүз ясалуы. Телебезнең сүз ясалышын өйрәнү тарихы. Татар теленең сүз ясалышын өйрәнүдә профессор Ф.Ә.Ганиев хезмәтләренең тоткан урыны. Д.Г.Тумашева хезмәтләрендә сүз ясалышы мәсьәләләренең куелышы. Мәктәп программаларында һәм дәреслекләрдә сүз ясалышының бирелеше.

практическое занятие (8 часа(ов)):

письменная работа

Тема 2. Грамматика. Система частей речи в татарском языке.Именные части речи. Грамматические категории имени существительного. Глагол.Общаяхарактеристика.Морфологические и лексико-грамматические категории глагола. Послелоги, союзы, модальные части речи.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Татар теле морфологиясен өйрәнүнең кыскача тарихы. Грамматик категория турында төшенчә. Грамматик форма һәм грамматик мәгънә. Функциональ-семантик категорияләр.Сүзләрне төркемләү принциплары (лексик-семантик, морфологик, синтаксик) һәм аларга нигезләнеп сүзләрне аерым лексик-грамматик төркемнәргә ? сүз төркемнәренә берләштерү. Татар телендә сүз төркемнәре системасы. Сүз төркемнәренең үз эчендә бүленеше. Төрки телләрдә сүзләрне төркемләүдәге объектив кыенлыклар. Сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте.Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем сүз төркеме. Гомуми характеристика. Лексик-грамматик төркемчәләре, грамматик категорияләре. Сан категориясе. Өйрәнү тарихы. Исемдә килеш категориясе. Килешләр системасы. Килешләрнең грамматик мәгънәләре. Субъект-объект һәм урын-ара килешләре. Килешләрнең саны һәм составы турында төрле карашлар. Функциональ-семантик категория буларак килеш.Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем сүз төркеме. Гомуми характеристика. Лексик-грамматик төркемчәләре, грамматик категорияләре. Сан категориясе. Өйрәнү тарихы. Исемдә килеш категориясе. Килешләр системасы. Килешләрнең грамматик мәгънәләре. Субъект-объект һәм урын-ара килешләре. Килешләрнең саны һәм составы турында төрле карашлар. Функциональ-семантик категория буларак килеш.Алмашлык, аның лексик-грамматик һәм кайсы сүз төркемен алмаштырып килүе ягыннан төркемчәләре, ясалыш һәм төрләнеш үзенчәлекләре. Затланышсыз фигыль формалары. Затланышсыз фигыльләрнең башка сүз төркемнәре белән уртак яклары. Затланышсыз фигыль формаларында фигыль категорияләренең чагылышы. Сыйфат фигыль. Сыйфат фигыльдә сыйфат һәм фигыль билгеләре. Сыйфат фигыльнең заман формалары. Функция киңлеге: аергыч буларак кулланылу үзенчәлеге, исемләшүе һәм исем фигыль функциясендә йөрүе, бәйлек һәм бәйлек сүзләр белән кулланылышы. Хәл фигыль. Формалары һәм функцияләре. Төп фигыль белән мөнәсәбәте. Аналитик фигыль ясауда роле. Исем фигыль. Исемгә һәм фигыльгә хас билгеләре. Заманга битарафлыгы. Исем фигыль. Исемгә һәм фигыльгә хас билгеләре. Заманга битарафлыгы. Инфинитив. Аваз һәм образ ияртемнәре. Хәбәрлек сүзләр. Мәгънәсе, составы һәм функцияләре. Хәбәрлек сүзләрне өйрәнү тарихы. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәнең төп функциясе, төркемчәләре,күпмәгънәлелеге. Ымлык. Ымлыкларның семантик төркемчәләре: императив һәм эмоциональ ымлыклар. Модаль сүзләр, мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Модаль сүзләрне өйрәнү тарихы.Бәйләгеч сүз төркемнәре.

практическое занятие (12 часа(ов)):

письменная работа

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Морфология как составная часть грамматики. Грамматическая категория.Продуктивные и непродуктивные способы словообразования в современном татарском. Морфемы татарского языка и их специфические особенности. литературном языке.	6		подготовка домашнего задания	58	письменное домашнее задание

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
2.	Тема 2. Грамматика. Система частей речи в татарском языке.Именные части речи. Грамматические категории имени существительного. Глагол.Общаяхарактеристика.Морфологические и лексико-грамматические категории глагола. Послелоги, союзы, модальные части речи.	7		подготовка домашнего задания	13	письменное домашнее задание
	Итого				71	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

морфология' предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:
Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя,
включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы
подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические
занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.
Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.
Лингафонный кабинет, представляющий собой универсальный лингафонно-программный

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

комплекс на базе компьютерного класса, состоящий из рабочего места преподавателя (стол, стул, монитор, персональный компьютер с программным обеспечением SANAKO Study Tutor, головная гарнитура), и не менее 12 рабочих мест студентов (специальный стол, стул, монитор, персональный компьютер с программным обеспечением SANAKO Study Student, головная гарнитура), сетевого коммутатора для структурированной кабельной системы кабинета.
Лингафонный кабинет представляет собой комплекс мультимедийного оборудования и программного обеспечения для обучения иностранным языкам, включающий программное обеспечение управления классом и SANAKO Study 1200, которые дают возможность использования в учебном процессе интерактивные технологии обучения с использование современных мультимедийных средств, ресурсов Интернета.
Программный комплекс SANAKO Study 1200 дает возможность инновационного ведения учебного процесса, он предлагает широкий спектр видов деятельности (заданий), поддерживающих как практики слушания, так и тренинги речевой активности: практика чтения,
прослушивание, следование образцу, обсуждение, круглый стол, использование Интернета, самообучение, тестирование. Преподаватель является центральной фигурой процесса обучения. Ему предоставляются инструменты управления классом. Он также может использовать многочисленные методы оценки достижений учащихся и следить за их динамикой. SANAKO Study 1200 предоставляет учащимся наилучшие возможности для выполнения речевых упражнений и заданий, основанных на текстах, аудио- и видеоматериалах. Вся аудитория может быть разделена на подгруппы. Это позволяет организовать отдельную траекторию обучения для каждой подгруппы. Учащиеся могут работать самостоятельно, в автономном режиме, при этом преподаватель может контролировать их действия. В состав программного комплекса SANAKO Study 1200 также входит модуль Examination Module - модуль создания и управления тестами для проверки конкретных навыков и способностей учащегося. Гибкость данного модуля позволяет преподавателям легко варьировать типы вопросов в тесте и редактировать существующие тесты.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Морфология как составная часть грамматики. Грамматическая категория.Продуктивные и непродуктивные способы словообразования в современном татарском. Морфемы татарского языка и их специфические особенности. литературном языке.

письменное домашнее задание , примерные вопросы:

Сүз ясалышының өйрәнү предметы һәм бурычлары. Татар телендә сүз ясалышын өйрәнү тарихы. Сүз ясалышының төп бүлекләре. Морф һәм морфема. Агглютинатив телләрдә сүз формасының төзелеш үзенчәлекләрен мисаллар белән аңлатыгыз. Татар телендә кушымчаларның төрләре. Татар сүзләренең нигезе. Сүзләрнең ясалыш структурасы. Сүзләрнең лексик мәгънәсе белән ясалыш мәгънәсе ничек аерыла, мисаллар белән аңлатыгыз. Сүз ясалышында сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте. Тата телендә төрле сүз төркемнәренең кушымчалау юлы белән ясалуы турында сөйләгез. Сүзләр кушылу ысулы . Конверсия ысулы белән сүз ясалу

Тема 2. Грамматика. Система частей речи в татарском языке.Именные части речи. Грамматические категории имени существительного. Глагол.Общаяхарактеристика.Морфологические и лексико-грамматические категории глагола. Послелоги, союзы, модальные части речи.

письменное домашнее задание , примерные вопросы:

әзерләнү өчен сораулар 1. Грамматика, аның бүлекләре; аларның өйрәнү предметлары. Грамматик мәгънә, грамматик форма һәм грамматик категория. 2. Татар телендә сүз төркемнәрен өйрәнү тарихы. 3. Хәзерге татар әдәби телендә сүз төркемнәре мәсьәләсе. Сүзләрне төркемләү принциплары. 4. Исемнәргә тулы характеристика бирү. 5. Сан категориясенең грамматик үзенчәлекләре. 6. Татар телендә килеш системасы. 7. Исемнән башка сүз төркемнәренең килеш һәм тартым белән төрләнүе. 8. Тартым категориясенең лексик-грамматик үзенчәлекләре. 9. Татар телендә исемләшүнең төп шартлары. 10. Сыйфатларга характеристика бирү. Сыйфат дәрәҗәләре. 11. Сыйфатларның семантик төркемчәләре. 12. Рәвешләргә тулы характеристика бирү. 13. Рәвешләрнең төркемчәләре. 14. Саннарга тулы характеристика бирү. 15. Сан төркемчәләре. 16. Алмашлыкларның грамматик төркемчәләре. 17. Алмашлыкларның семантик төркемчәләре. 17. Фигыльләргә тулы характеристика бирү. 18. Фигыльләрнең лексик-грамматик һәм грамматик категорияләре. 19. Юнәлеш категориясе. 20. Дәрәҗә категориясе. 21. Барлык-юклык категориясе. 22. Заман категориясе. 23. Зат-сан категориясе. 24. Төркемчә категориясе. 25. Хикәя фигыльләрнең грамматик үзенчәлекләре. 26. Боерык фигыльләрнең лексик-грамматик үзенчәлекләре. 27. Шарт фигыльләрнең грамматик үзенчәлекләре. 28. Теләк/ният фигыльләрнең грамматик формалары һәм үзенчәлекләре. 29. Татар телендә ярдәмче фигыльләр. 30. Сыйфат фигыльләрдә заман категориясе. 31. Сыйфат фигыльләрнең исемләшүе һәм исемгә күчү шартлары. 32. Рәвеш фигыльләрнең грамматик үзенчәлекләре. 33. Татар телендә исем фигыль формасы. 34. Инфинитив фигыль: исем фигыль белән уртаклыгы һәм аермасы. 35. Татар телендә аваз ияртемнәре. 36. Хәбәрлек сүзләрнең лексик-грамматик һәм морфологик-синтаксик үзенчәлекләре. 37. Бәйләгеч сүз төркемнәреннән бәйлек һәм бәйлек сүзләр. 38. Теркәгеч һәм теркәгеч сүзләр. 39. Модаль мәгънәле сүз төркемнәреннән кисәкчәләр һәм аларның төркемчәләре. 40. Ымлыклар, аларның семантик төркемчәләре. 41. Модаль сүзләр, аларның стилистик кулланылышы. 42. Татар телендә сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте. 43. Татар теле морфологиясен өйрәнүдә зур хезмәт куйган галимнәребез

Итоговая форма контроля

зачет и экзамен

Итоговая форма контроля

зачет и экзамен

Примерные вопросы к :

Зачет

Вопросы к зачету

Сүз ясалышының өйрәнү предметы һәм бурычлары.

Татар телендә сүз ясалышын өйрәнү тарихы.

Сүз ясалышының төп бүлекләре.

Морф һәм морфема.

Агглютинатив телләрдә сүз формасының төзелеш үзенчәлекләрен мисаллар белән аңлатыгыз.

Татар телендә кушымчаларның төрләре.

Татар сүзләренең нигезе.

Сүзләрнең ясалыш структурасы.

Сүзләрнең лексик мәгънәсе белән ясалыш мәгънәсе ничек аерыла, мисаллар белән аңлатыгыз.

Сүз ясалышында сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте.

Тата телендә төрле сүз төркемнәренең кушымчалау юлы белән ясалуы турында сөйләгез.

Сүзләр кушылу ысулы .

Конверсия ысулы белән сүз ясалу. Бу ысул белән кайсы сүз төркемнәре ясала?

Татар телендә сүзләрне кыскарту ысулы нинди үзенчәлекләргә ия.

Сүзтезмәләрнең лексик бер бөтенгә әйләнүенә мисаллар әйтеп, бу ысулга аңлатма бирегез.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Татар телендә фонетик ысул белән сүз ясалуның үзенчәлекләрен әйтеп, җавабыгызны мисаллар белән раслагыз.

Экзамен

Вопросы к экзамену

Морфологиянең өйрәнү предметы һәм бурычлары. Морфологиянең тел белеменең башка тармаклары белән бәйләнеше.

Грамматик категория турында төшенчә. Грамматик форма һәм грамматик мәгънә.

Функциональ-семантик категорияләр.

Татар телендә сүзләрне төркемләү принциплары. Татар телендә сүз төркемнәре.

Сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте: исем-сыйфат мөнәсәбәте, сыйфат-рәвеш мөнәсәбәте.

Исем: гомуми төшенчә. Исемнең лексик-грамматик төркемнәре.

Исемнең грамматик категорияләре. Сан категориясе.

Килеш категориясе. Килешләрнең грамматик мәгънәләре.

Тартым категориясе. Исемгә морфологик анализ.

Сыйфат: гомуми төшенчә. Сыйфатларның исемләшүе.

Сыйфатларның лексик-грамматик төркемчәләре. Программа дисциплины "Морфология современного татарского языка"; 032700.62 Филология; доцент, к.н. Гайнуллина Г.Ф.

Регистрационный номер 902348614

Страница 21 из 23.

Сыйфатларнң лексик-семантик төркемчәләре.

Сыйфат дәрәҗәләре. Сыйфатка морфологик анализ.

Сан: гомуми төшенчә. Сан төркемчәләре: Санга морфологик анализ.

Алмашлык: гомуми төшенчә. Алмашлыкларны нинди сүз төркемен алыштыруына карап төркемләү.

Алмашыкларның мәгънә буенча төркемнәре. Алмашлыкка морфологик анализ.

Рәвеш: гомуми төшенчә. Рәвешләрнең мәгънә буенча төркемчәләре.

Фигыль: гомуми төшенчә. Фигыльнең башлангыч формасы.

Фигыльнең лексик-грамматик һәм лексик-семантик төркемнәре. Мөстәкыйль мәгънәле һәм ярдәмче фигыльләр.

Фигыльләрнең грамматик категорияләре. Фигыльнең барлык-юклык формасы.

Фигыльдә заман категориясе.

Юнәлеш категориясе: гомуми төшенчә.

Дәрәҗә категориясе (аспектуальлек): гомуми төшенчә. Дәрәҗә категориясен өйрәнүгә карата.

Затланышлы фигыль фор малары. Хикәяләү наклонениесе.

Хәзерге заман хикәя фигыль.

Үткән заманзаман хикәя фигыльләр.

Киләчәк заман хикәя фигыльләр.

Башка фигыль формаларының заман мәгънәсендә кулланыышы. Заман категориясенең функциональ-семантик кыры.

Боеру наклонениесе. Боерык фигыльнең кулланылыш үзенчәлекләре. Боерык фигыльнең кулланылыш үзенчәлекләре.

Боерык фигыльнең функциональ-семантик кыры.

Шарт наклонениесе. Шарт фигыльнең кулланылыш үзенчәлекләре. Шарт фигыльнең функциональ-семантик кыры.

Теләк наклонениесе. Шартлы теләк наклонениесе.

Модаль мәгънә белдерә торган аналитик фигыль формалары.

Затланышсыз фигыль формалары.

Затланышсыз фигыльләрнең башка сүз төркемнәре белән уртак яклары. Затланышсыз фигыль

формаларында фигыль категорияләренең чагылышы.

Сыйфат фигыль. Сыйфат фигыльдә сыйфат һәм фигыль билгеләре.

Сыйфат фигыльнең заман формалары.

Аваз ияртемнәре: гомуми төшенчә. Ияртемнәрнең структур төзелеше.

Модаль сүзләр: гомуми төшенчә. Модаль сүзләрнең кулланылыш үзенчәлекләре.

Ярдәмлек сүз төркемнәре. Бәйлек: гомуми төшенчә һәм аларны төркемләү. Бәйлекләрнең мәгънәләре.

Теркәгеч: гомуми төшенчә һәм аларны төркемләү. Тезүче һәм ияртүче теркәгечләр.

Кисәкчә: гомуми төшенчә. Кисәкчәләрнең мәгънәләре.

Ымлык: гомуми төшенчә.Ымлыкларның структур төрләре һәм ясалышы. Ымлыкларның мәгънә буенча төрләре.

7.1. Основная литература:

Татар грамматикасы: өч томда / проект җит. М.З. Зәкиев; ред. Ф.М. Хисамова. - Тулыландырылган 2 нче басма. - Казан: ТӘһСИ, 2015. - Т. I. - 512 б. http://www.antat.ru/ru/iyli/publishing/book/2015/%D0%93%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D0%B0%

Хәзерге татар әдәби теле морфологиясе = Морфология современного татарского языка :уку-укыту кулланмасы / Казан (Идел буе) федераль ун-ты ; Ф. М. Хисамова, Г. Р. Галиуллина, М. Х. Әнвәрова, А. Ә. Гафурова .? Казан : Казан университеты, 2010 .? 126 б.

Татар теле морфологиясе : югары уку йортлары өчен д-лек / Ф. М. Хисамова .? Казан :Мәгариф, 2006 .334.

Тел белеме нигезләре / Р. Р. Җамалетдинов, Р. С. Нурмөхәммәтова ; [ф. ред. - филол.ф.д.,проф. М. З. Зәкиев] .? Казан : Ихлас, 2014 . 238 б.

7.2. Дополнительная литература:

Харисова Ч. М. Татар теле : югары уку йортлары өчен дәреслек. Морфология. Казан : Мәгариф, 2010 .? 125

Татарча сөйләшик = Давайте говорить по-татарски = Let's speak tatar : [уку әсбабы] / К. С.Фәтхуллова, Ә. Ш. Юсупова, Э. Н. Денмөхәммәтова ; [ф. ред. Р. Р. Җамалетдинов ; инглиз тел.

тәрҗ. Д. Р. Шәрифуллина] .? Казан : Татарстан китап нэшрияты, 2012 .? 310 б.

Фатхутдинова В. Г. Морфология русского языка: за пределами знаменательных частей речи : учебно-методическое пособие для студентов-филологов /; Казан. (Приволж.) федер. ун-т, Ин-т филологии и межкультур. коммуникации .? Казань : [Отечество], 2016 .? 79, [1] с. ; 21 .? Библиогр.: с. 75-79, 100.

Фатхутдинова В. Г Морфология русского языка: глагол, наречие, слова категории состояния : учебно-методическое пособие для студентов-филологов. Казан. (Приволж.) федер. ун-т, Ин-т филологии и межкультур. коммуникации им. Л. Толстого, Каф. рус. яз. и приклад. лингвистики .? Казань : [Отечество], 2016 .? 75, [1] с. ; 21 .? Библиогр.: с. 74-75, 100.

Корнеева Т. А. Морфология современного русского литературного языка [Текст: электронный ресурс] : конспект лекций. М-во образования и науки РФ, Казан. (Приволж.) федер. ун-т, Ин-т филологии и межкультур- коммуникации, Отд-ние рус. и зарубеж. филологии им. Л. Н. Толстого, Каф. рус. яз. и методики преподавания .? (Казань : Казанский федеральный университет, 2014) Режим доступа: открытый . http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_156_A5kl-000652.pdf

7.3. Интернет-ресурсы:

Консультант студента. Электронная библиотека - http://www.studentlibrary.ru

Библиотека АНРТ - http://www.antat.ru/ru/iyli/publishing/book/2015/ts-1.php

интернет-библиотека - znanium.com

Русский филологический портал - http://www.philology.ru/

Система ТАТКНИГОФОНДА - http://www.tatknigafund.ru

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Современный татарский язык: Морфемика, словообразование, морфология" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, автореферафы, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "Консультант студента" , доступ к которой предоставлен студентам. Электронная библиотечная система "Консультант студента" предоставляет полнотекстовый доступ к современной учебной литературе по основным дисциплинам, изучаемым в медицинских вузах (представлены издания как чисто медицинского профиля, так и по естественным, точным и общественным наукам). ЭБС предоставляет вузу наиболее полные комплекты необходимой литературы в соответствии с требованиями государственных образовательных стандартов с соблюдением авторских и смежных прав.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 44.03.01 "Педагогическое образование" и профилю подготовки Родной (татарский) язык и литература .

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Автор(ы):
Нуриева Ф.Ш. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

Рецензент(ы):
Харисова Ч.М. ____________________
"__" _________ 201 __ г.